

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
YVES BOT IŠVADA,
pateikta 2015 m. liepos 9 d.¹

Byla C-198/14

**Valev Visnapuu
prieš
Kihlakunnansyyttäjä (Helsinki),
Suomen valtio – Tullihallitus**

(Helsingin hovioikeus (Suomija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — SESV 34 ir 110 straipsniai — Akcizas, taikomas tam tikroms gėrimų pakuotėms, nepriklausančioms užstato ir individualaus grąžinimo sistemai — SESV 34 ir 37 straipsniai — Valstybinė mažmeninės prekybos monopolija — Reikalavimas, kad kitoje valstybėje narėje esantis ūkio subjektas gautų mažmeninės prekybos licenciją tam, kad galėtų vykdyti alkoholinių gėrimų, skirtų mažmeninei prekybai nacionalinėje teritorijoje, importą“

1. Suomijoje aplinkos apsauga ir visuomenės sveikatos apsauga užtikrinama, be kita ko, dviem normų grupėmis.
2. Pirma, pagal teisės nuostatas, susijusias su tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomu akcizu, nuo šio mokesčio mokėjimo atleidžiamos gėrimų pakuotės, kurios yra veiksmingos grąžinimo sistemos, užtikrinančios pakartotinį gėrimų pakuočių naudojimą arba perdirbimą, dalis.
3. Antra, su alkoholiu susijusiose teisės nuostatose yra nustatyta mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais monopolija valstybinės alkoholio pardavimo įmonės *Alko Oy* (toliau – *Alko*) naudai ir reikalaujama, be kita ko, turėti mažmeninės prekybos licenciją tam, kad būtų galima vykdyti tam tikrų mažmeninei prekybai skirtų alkoholinių gėrimų importą.
4. Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą *Helsingin hovioikeus* (Helsinkio apeliacinis teismas, Suomija) kreipiasi į Teisingumo Teismą dėl pirmosios šių nuostatų grupės vertinimo pagal SESV 34 straipsnį arba SESV 110 straipsnį ir dėl antrosios iš jų vertinimo pagal SESV 34 straipsnį arba SESV 37 straipsnį.
5. Toliau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo klausia, ar šie straipsniai, kaip ir Direktyvos 94/62/EB² 1 straipsnio 1 dalis, 7 ir 15 straipsniai, turi būti aiškinami taip, kad jie prieštarauja tokioms teisės nuostatom.

¹ — Originalo kalba: prancūzų.

² — 1994 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl pakuočių ir pakuočių atliekų (OL L 365, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 13 t., p. 349).

6. Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant V. Visnapuu, atstovaujančio *European Investment Group OÜ* (toliau – *EIG*), ir *Kihlakunnansyyttäjä (Helsinki)* (Helsinkio prokuroras) ir *Suomen valtio – Tullihallitus* (Suomijos valstybė, muitinių administracija) ginčą dėl, pirma, alkoholinių gėrimų pakuočių, nepriklausančių grąžinimo sistemai, apmokestinimo akcizu ir, antra, reikalavimo turėti mažmeninės prekybos licenciją tam, kad būtų galima vykdyti šių alkoholinių gėrimų importą ir mažmeninę prekybą jais.

7. Šioje išvadoje, pirma, paaiškinsiu priežastis, dėl kurių, manau, tokios nacionalinės teisės nuostatos, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurias nuo akcizo atleidžiamos tam tikros gėrimų pakuotės, jei jos patenka į grąžinimo sistemą, turi būti vertinamos atsižvelgiant į SESV 110 straipsnį ir pripažintos suderinamomis su šiuo 110 straipsniu ir su Direktyvos 94/62 1 straipsnio 1 dalimi, 7 ir 15 straipsniais.

8. Antra, parodysiu, kad tokios nacionalinės teisės nuostatos, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurias yra nustatyta mažmeninės prekybos monopolija ir reikalaujama turėti mažmeninės prekybos licenciją tam, kad būtų galima vykdyti tam tikrų mažmeninei prekybai skirtų alkoholinių gėrimų importą, turi būti vertinamos atsižvelgiant į SESV 37 straipsnį ir šis straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad tokios teisės nuostatos jam neprieštarauja, jei šios monopolijos organizavimas ir veikimas yra sutvarkyti taip, kad nebūtų jokios valstybių narių subjektų diskriminacijos prekių pirkimo ir pardavimo sąlygų atžvilgiu ir kad iš kitų valstybių narių kilusios prekės teisiškai arba faktiškai neatsidurtų nepalankesnėje padėtyje, palyginti su vidaus prekėmis, – tai patikrinti turi nacionalinis teismas.

I – Teisinis pagrindas

A – Sąjungos teisė

1. ESV sutartis

9. Pagal SESV 34 straipsnį „[t]arp valstybių narių uždraudžiami kiekybiniai importo apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės³⁴“.

10. SESV 37 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės visas valstybines komercinio pobūdžio monopolijas pertvarko taip, kad būtų užtikrinta, jog nė vienas valstybių narių nacionalinis subjektas nebus diskriminuojamas prekių pirkimo ir pardavimo sąlygų atžvilgiu.“

Šio straipsnio nuostatos taikomos kiekvienai įstaigai, per kurią valstybė narė teisiškai ar faktiškai, tiesiogiai ar netiesiogiai prižiūri ir nustato valstybių narių tarpusavio importą ir eksportą arba turi tam didesnės įtakos. Šios nuostatos taip pat taikomos monopolijoms, kurias valstybė perleidžia kitiems.“

11. SESV 110 straipsnis suformuluotas taip:

„Jokia valstybė narė tiesiogiai ar netiesiogiai neapmokestina kitų valstybių narių gaminių jokiais savo vidaus mokesčiais, didesniais už tuos, kuriais ji tiesiogiai ar netiesiogiai apmokestina panašius vietos gaminius.“

3 – Toliau – LPP.

Be to, jokia valstybė narė neapmokestina kitų valstybių narių gaminių tokio pobūdžio vidaus mokesčiais, kurie suteiktų netiesioginę apsaugą kitiems gaminiams.“

2. Direktyva 94/62

12. Direktyvos 94/62 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Šios direktyvos tikslas – suderinti pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo nacionalines priemones, kad, pirma, būtų galima užkirsti kelią daryti poveikį valstybių narių ir trečiųjų šalių aplinkai arba mažinti tą poveikį ir taip užtikrinti aukštą aplinkosaugos lygį, o antra, kad būtų galima užtikrinti vidaus rinkos funkcionavimą ir išvengti prekybos kliūčių bei konkurencijos iškraipymo ir apribojimo Bendrijoje.“

13. Šios direktyvos 7 straipsnyje „Grąžinimo, surinkimo ir naudojimo sistemos“ numatyta:

„1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių garantuoti, kad būtų sudarytos sistemos, kurios užtikrintų:

- a) kad panaudotos pakuotės ir (ar) pakuočių atliekos bus grąžinamos ir (ar) surenkamos iš vartotojų, kitų galutinių naudotojų ar iš atliekų srauto ir joms bus pritaikyti tinkamiausi atliekų tvarkymo būdai;
- b) kad pakuotės ir (ar) surinktos pakuočių atliekos bus naudojamos, pakartotinai naudojamos ir perdirbamos,

siekiant šioje direktyvoje nustatytų tikslų.

Šios sistemos yra atviros, kad jose galėtų dalyvauti atitinkamų sektorių ekonominės veiklos vykdytojai ir kompetentingos valstybinės institucijos. Jos taip pat taikomos importuotiems produktams nenustatant jokių diskriminacinių sąlygų, tokių kaip detalios taisyklės ar mokesčiai už naudojimąsi jomis; ir tos sistemos kuriamos taip, kad, laikantis Sutarties, būtų išvengta prekybos kliūčių ir konkurencijos iškraipymo.

2. 1 dalyje nurodytos priemonės yra politikos, kurios laikomasi pakuočių ir pakuočių atliekų atžvilgiu, sudedamoji dalis, ir jas taikant ypač atsižvelgiama į aplinkosaugos, vartotojų sveikatos, saugos ir higienos reikalavimus <...>“

14. Direktyvos 15 straipsnyje „Ekonominės priemonės“ nurodyta:

„Remdamasi atitinkamomis Sutarties nuostatomis, Taryba priima ekonominius instrumentus, skatinančius šios direktyvos tikslų įgyvendinimą. Jei tokie instrumentai nepriimti, valstybės narės, laikydamosi Bendrijos aplinkosaugos principų ir, *inter alia*, principo „teršėjas moka“ bei prievolių, atsirandančių iš Sutarties, gali imtis šių tikslų įgyvendinimui reikalingų priemonių.“

B – *Suomijos teisė*

1. Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo įstatymas

15. Pagal Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo įstatymo Nr. 1037/2004 (*Laki eräiden juomapakkausten valmisteverosta (1037/2004)*), toliau – Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo įstatymas) 5 straipsnį šis akcizas yra 51 centas už supakuoto produkto litrą.

16. Šio įstatymo 6 straipsnyje numatyti atleidimo nuo akcizo atvejai. Jo 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad neapmokestinamos gėrimų pakuotės, kurios patenka į veiksmingą grąžinimo sistemą, numatytą minėto įstatymo 3 straipsnio pirmos pastraipos 2 punkte⁴.

2. Alkoholio įstatymas

17. Alkoholio įstatymo Nr. 1143/1994 (*Alkoholilaki* (1143/1994)), toliau – Alkoholio įstatymas) 1 straipsnyje patikslinama, kad šio įstatymo tikslas – išvengti žalingų alkoholinių medžiagų padarinių visuomenei, socialiniam gyvenimui ir sveikatai kontroliuojant alkoholio vartojimą.

18. Minėto įstatymo 8 straipsnio „Alkoholinių gėrimų ir etilo alkoholio importas ir etilo alkoholio importo licencija“ pirmoje pastraipoje numatyta:

„Be specialios licencijos leidžiama importuoti alkoholinius gėrimus, skirtus asmeniniam vartojimui arba naudoti komerciniais ar profesiniais tikslais. Importo asmeniniam vartojimui tvarka patikslinama 10 straipsnyje. Asmuo, alkoholinius gėrimus naudojantis komerciniais arba profesiniais tikslais, turi turėti šiame įstatyme numatytą specialią veiklos licenciją, kad galėtų importuoti alkoholinius gėrimus. <...>“

19. Alkoholio įstatymo 13 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta, kad, išskyrus šio įstatymo 14 straipsnyje numatytas išimtis, *Alko* turi mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais monopoliją.

20. Minėto įstatymo 14 straipsnyje, susijusiame su „mažmeninės prekybos licencija“, pirmoje ir antroje pastraipose numatyta:

„Verstis fermentacijos būdu gautų alkoholinių gėrimų, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija yra ne didesnė kaip 4,7 proc., mažmenine prekyba gali ne tik valstybinė įmonė, bet ir bet kuris asmuo, turintis kompetentingos institucijos išduotą mažmeninės prekybos licenciją.

Mažmenine prekyba fermentacijos būdu gautais alkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija yra ne didesnė kaip 13 proc., gali verstis ne tik valstybinė įmonė, bet ir bet kuris asmuo, kuriam kompetentinga institucija leido gaminti tokius alkoholinius gėrimus Socialinių reikalų ir sveikatos ministerijos nustatytais sąlygomis.“

II – Faktinės aplinkybės pagrindinėje byloje ir prejudiciniai klausimai

21. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad EIG, kurios pagrindinė buveinė yra Estijoje, turėjo interneto svetainę www.alkotaxi.eu, kurioje buvo galima įsigyti įvairių gamintojų silpnų ir stiprių alkoholinių gėrimų. Daliai pirkėjų EIG užtikrindavo įsigytų alkoholinių gėrimų pristatymą į namus.

22. Nėra ginčijama, kad 2009 m. birželio 24 d.–rugpjūčio 18 d.⁵ EIG, pristatydamą alkoholinius gėrimus į Suomiją, nesilaikė tam tikrų pagal Suomijos teisę jai kylančių pareigų⁶.

4 — Pagal pastarąją nuostatą veiksmingo grąžinimo sistema yra apibūdinta kaip užstato sistema, kai gėrimų pakuotojas ar importuotojas, veikdamas savarankiškai ar taip, kaip nurodyta Atliekų įstatyme Nr. 1072/1993 (*Jätelaki* (1072/1993)), arba atitinkamose Alandų provincijos teisės nuostatose nurodytu būdu, siekia pakartotinai naudoti ar perdirbti gėrimų pakuotes taip, kad jos būtų panaudotos pakartotinai ar kaip pirminės žaliavos.

5 — Toliau – ginčijamas laikotarpis.

6 — Prašyme priimti prejudicinį sprendimą pažymima, kad per ginčijamą laikotarpį EIG importavo į Suomiją 4 507,30 litro alaus, 1 499,40 litro sidro, 238,70 litro vyno ir 3 452,30 litro spiritinių gėrimų.

23. Iš tiesų, EIG nesumokėjo nei 23 144,89 euro akcizo, kuriuo apmokestinami alkoholiniai gėrimai importuojant šias prekes į Suomiją, nei 5 233,52 euro akcizo, taikomo tam tikroms gėrimų pakuotėms skaičiuojant už įpakavimo vienetą. Pastarasis akcizas renkamas, kai pakuotė nepriklauso grąžinimo sistemai, – taip buvo pagrindinėje byloje nagrinėjamų gėrimų atveju.

24. Be to, V. Visnapuu, atstovaujantis EIG, importuodavo ir daliai Suomijos pirkėjų pristatydavo į namus alkoholinius gėrimus neturėdamas mažmeninės prekybos licencijos, kad galėtų vykdyti šį importą.

25. Todėl *Kihlakunnansyyttäjä (Helsinki)* pradėjo baudžiamąjį V. Visnapuu persekiojimą dėl didelio masto mokesčių vengimo ir Alkoholio įstatymo pažeidimo.

26. 2012 m. rugsėjo 26 d. sprendimu *Helsingin käräjäoikeus* (Helsinkio pirmosios instancijos teismas) skyrė V. Visnapuu aštuonių mėnesių laisvės atėmimo bausmę bausmės vykdymą atidedant ir nurodė sumokėti *Suomen valtio* 28 378,40 euro nesumokėtų mokesčių ir delspinigių.

27. V. Visnapuu pateikė apeliacinį skundą dėl šio sprendimo. Pirma, jis teigia, kad Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo įstatymas yra netiesiogiai diskriminuojantis, todėl prieštarauja SESV 110 straipsniui. Antra, jis nurodo, kad Alkoholio įstatymas, pagal kurį reikalaujama turėti mažmeninės prekybos licenciją tam, kad būtų galima vykdyti tam tikrų alkoholinių gėrimų importą, yra kiekybinis importo apribojimas arba LPP, todėl prieštarauja SESV 34 straipsniui. Be to, jo nuomone, nėra jokio apribojimo pateisinimo pagal SESV 36 straipsnį.

28. Priešingai, *Kihlakunnansyyttäjä (Helsinki)* ir *Suomen valtio – Tullihallitus* teigimu, nei Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo įstatymas, nei Alkoholio įstatymas neprieštarauja Sąjungos teisei.

29. *Kihlakunnansyyttäjä (Helsinki)* teigimu, Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo įstatymas turi būti vertinamas atsižvelgiant tik į SESV 110 straipsnį ir yra su šiuo straipsniu suderinamas. Dėl Alkoholio įstatymo jis teigia, kad šis įstatymas turi būti vertinamas atsižvelgiant ne į SESV 34 straipsnį, o į SESV 37 straipsnį.

30. Šiomis aplinkybėmis *Helsingin hovioikeus* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar [Tam tikrų] gėrimų pakuočių mokesčio [įstatymo], pagal kurį mokestis renkamas, jei pakuotė nepriklauso grąžinimo sistemai, teisėtumas turi būti vertinamas pagal SESV 110 straipsnį, o ne pagal SESV 34 straipsnį? Nagrinėjama grąžinimo sistema turi būti taip pat laikoma užstato sistema, kai gėrimų pakuotojas ar importuotojas, veikdamas savarankiškai ar Atliekų įstatyme arba atitinkamose Alandų provincijos teisės nuostatose nurodytu būdu, siekia pakartotinai naudoti ar perdirbti gėrimų pakuotes taip, kad pakuotės būtų pakartotinai panaudotos ar perdirbtos kaip žaliavos.
2. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas, ar minėtas reglamentavimas atitinka Direktyvos 94/62 1 straipsnio 1 dalį, 7 ir 15 straipsnius, taip pat SESV 110 straipsnį?
3. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų neigiamas, ar minėtas reglamentavimas atitinka Direktyvos 94/62 1 straipsnio 1 dalį, 7 ir 15 straipsnius, taip pat SESV 34 straipsnį?
4. Jei atsakymas į trečiąjį klausimą būtų neigiamas, ar [Tam tikrų] gėrimų pakuočių mokesčio [įstatymas] yra teisėtas pagal SESV 36 straipsnį?

5. Ar reikalavimas, kad asmuo, kuris alkoholinius gėrimus naudoja komerciniais tikslais, turėtų specialią mažmeninės prekybos licenciją vykdyti su importuojamais alkoholiniais gėrimais susijusią veiklą, kai Suomijos pirkėjas internetu ir nuotolinės prekybos būdu iš kitoje valstybėje narėje veiklą vykdančio pardavėjo nusiperka alkoholinių gėrimų, kuriuos pardavėjas atgabena į Suomiją, gali būti laikomas susijusiu su monopolijos egzistavimu ar jos veikimu taip, kad juo nepažeidžiamos SESV 34 straipsnio nuostatos, tačiau jį reikia vertinti atsižvelgiant į SESV 37 straipsnį?
6. Jei atsakymas į penktąjį klausimą būtų teigiamas, ar licencijos reikalavimas suderinamas su SESV 37 straipsnio nuostatomis dėl valstybinės komercinio pobūdžio monopolijos?
7. Jei atsakymas į penktąjį klausimą būtų neigiamas ir jei šiuo atveju reikėtų taikyti SESV 34 straipsnį, ar Suomijos reglamentavimą, pagal kurį, jei alkoholiniai gėrimai internetu užsakomi iš užsienio arba nuotolinės prekybos būdu, juos importuoti asmeniniam vartojimui galima tik jei pats užsakovas arba su pardavėju nesusijęs trečiasis asmuo alkoholinius gėrimus įveža į [atitinkamą valstybę narę], o kitais atvejais importuojant reikalinga licencija pagal Alkoholio įstatymą, reikia laikyti 34 straipsniui prieštaraujančiu kiekybiniu apribojimu arba [LPP]?
8. Jei atsakymas į ankstesnįjį klausimą būtų teigiamas, ar toks reglamentavimas gali būti laikomas pateisinamu ir proporcingu atsižvelgiant į žmonių sveikatos ir gyvybės apsaugą?“

III – Mano vertinimas

A – Išankstinės pastabos

31. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimai yra susiję su dviem skirtingais Suomijos teisės aktais.
32. Pirmieji keturi klausimai yra dėl Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo įstatymo, o penktasis–aštuntasis – dėl Alkoholio įstatymo. Iš pradžių kartu išnagrinėsiu pirmąjį–ketvirtąjį klausimus, o paskui nagrinėsiu penktąjį–aštuntąjį klausimus.
33. Nors šie du teisės aktai skiriasi, situacija pagrindinėje byloje yra ta pati.
34. Primintina, kad iš bylos dokumentų matyti, jog V. Visnapuu pardavinėjo internetu alkoholinius gėrimus ir paskui tiesiogiai juos pristatydavo pirkėjui Suomijoje. Kaip jau nurodžiau, V. Visnapuu šių faktinių aplinkybių neginčijo, todėl jos laikytinos įrodytomis. Ar tokiomis aplinkybėmis V. Visnapuu turi būti laikomas nuotolinę prekybą vykdančiu pardavėju, kuris pradėjo vykdyti šių alkoholinių gėrimų importą ir mažmeninę prekybą jais Suomijoje?
35. Atsižvelgiant į bylos dokumentus, atsakyti reikia teigiamai.
36. Iš tiesų, kaip savo rašytinėse pastabose konstatuoja Suomijos vyriausybė, jei nuotolinę prekybą vykdančias pardavėjas, kaip antai V. Visnapuu, pats veža ir pristato alkoholinius gėrimus pirkėjui Suomijoje, vadovaujantis Alkoholio įstatymu laikytina, kad šis pardavėjas pradėjo vykdyti mažmeninę prekybą Suomijoje. Ir, atvirkščiai, jei nuosavybės teisė į šiuos alkoholinius gėrimus buvo perduota užsienyje ir pats užsakymą įvykdęs asmuo arba nuo pardavėjo nepriklausantis vežėjas pristato šiuos alkoholinius gėrimus Suomijoje, pardavimas turėtų būti laikomas įvykdytu už Suomijos ribų.

37. Iš bylos dokumentų matyti, kad šis Alkoholio įstatymo aiškinimas grindžiamas Suomijos valdžios institucijų parengtomis gairėmis ir pranešimais. Be kita ko, šiais dokumentais remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, savo sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą dėstydamas taikytinas nacionalines nuostatas.

38. Šioje byloje darytina išvada, atrodo, nekelia jokių abejonių. Iš tiesų, parduodant tokio pobūdžio materialiąsias prekes (t. y. tam tikros rūšies daiktus), kurios yra perkamos iš V. Visnapuu, nuosavybės perdavimas – momentas, nuo kurio pardavimas tampa įvykdytas, – įvyksta pristatymo metu. Kadangi šis pristatymas įvyksta Suomijoje, būtent Suomijos teritorijoje teisiškai įvyksta pardavimas.

39. Darytina išvada, jog turi būti laikoma nustatyta, kad nagrinėjamu atveju V. Visnapuu vykde alkoholinių gėrimų importą ir paskui – mažmeninę jų prekybą.

40. Būtent taip vertindamas situaciją nagrinėsiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus.

B – Dėl pirmojo–ketvirtojo klausimų

41. Savo keturiais pirmaisiais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės siekia išsiaiškinti, ar toks nacionalinės teisės aktas, kaip Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo įstatymas, pagal kurį šis akcizas yra renkamas, jei pakuotės nepriklauso grąžinimo sistemai, patenka į SESV 110 straipsnio, ar į SESV 34 straipsnio taikymo sritį ir ar atitinkamu atveju šis teisės aktas yra suderinamas su kuriuo nors iš šių straipsnių.

42. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo taip pat klausia, ar toks teisės aktas suderinamas su Direktyvos 94/62 1 straipsnio 1 dalimi, 7 ir 15 straipsniais.

43. Kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui duotiau naudingą atsakymą, pirma išnagrinėsiu klausimą, kaip turi būti vertinamas Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo įstatymas. Ar šis įstatymas yra kiekybinis importo apribojimas arba LPP, kaip tai suprantama pagal SESV 34 straipsnį, ar jis turi būti laikomas „vidaus mokesčiu“ pagal SESV 110 straipsnį?

44. Paskui išnagrinėsiu klausimą, ar šis įstatymas yra suderinamas su atitinkamomis Direktyvos 94/62 nuostatomis ir SESV 110 straipsniu.

1. Dėl SESV 34 straipsnio ir SESV 110 straipsnio atitinkamų taikymo sričių

45. Visų pirma pažymėtina, kad ESV sutartyje yra trys grupės nuostatų, kuriomis draudžiamos valstybių narių tarpusavio prekybos kliūtys. Tai yra SESV 28 ir 30, 34–36 ir 110 straipsniai⁷.

46. Klausimas dėl SESV 28 ir 30 straipsnių, susijusių, be kita ko, su importo muitais ir lygiavėčio poveikio priemonėmis, taikytinumo nebuvo iškeltas nei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, nei rašytinėse pastabose.

47. Siekdamas išsamumo, trumpai paaiškinsiu priežastis, kodėl manau, kad šios nuostatos neturi būti taikomos.

48. Akivaizdu, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas akcizas nėra muitas tiesiogine šio žodžio prasme.

⁷ — Žr. generalinio advokato F. G. Jacobs išvadą byloje *De Danske Bilimportører* (C-383/01, EU:C:2003:116, 2 punktą).

49. Remiantis nusistovėjusia teismo praktika, bet kokia vienašališkai taikoma piniginė prievolė, kad ir kokia maža ji būtų, nepaisant pavadinimo ar taikymo būdo, kuria prekės apmokestinamos dėl to, kad kerta sieną, ir kuri nėra muitas tiesiogine šio žodžio prasme, yra lygiaverčio poveikio mokėjimas, kaip tai suprantama pagal SESV 28 ir 30 straipsnius⁸.

50. Iš bylos dokumentų matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas akcizas taikomas tam tikroms gėrimų pakuotėms, kurios Suomijoje nepriklauso grąžinimo sistemai. Kitaip tariant, nuo akcizo atleidžiamos tik gėrimų pakuotės, kurios priklauso grąžinimo sistemai.

51. Taigi ginčijamas mokestis už šias pakuotes yra renkamas ne dėl sienos kirtimo, o dėl to, kad jos nėra grąžinimo sistemos dalis. Šiomis aplinkybėmis Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo įstatyme numatytas akcizas nėra muitui lygiavertį poveikį turintis mokėjimas.

52. Kadangi šiuo atveju gali būti pripažinta, jog SESV 28 ir 30 straipsniai netaikytini, telieka nustatyti, ar taikytinas SESV 34 arba 110 straipsnis.

53. Tiek V. Visnapuu, tiek Suomijos vyriausybė ir Europos Komisija savo rašytinėse pastabose teigia, kad Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo įstatymui taikytinas ne SESV 34 straipsnis, o SESV 110 straipsnis⁹.

54. Palaikau šią poziciją.

55. Šiuo klausimu konstatuotina, kad pagal SESV 34 straipsnį tarp valstybių narių uždraudžiami bet kokie kiekybiniai importo apribojimai ir visos LPP. Teisingumo Teismas plačiai aiškino LPP sąvoką ir nusprendė, kad ji apima bet kokias nacionalines priemones, „galin[čias] tiesiogiai ar netiesiogiai, iš tikrųjų ar potencialiai apriboti Bendrijos vidaus prekybą“¹⁰.

56. Savo ruožtu SESV 110 straipsniu draudžiama nustatyti kitų valstybių narių prekėms vidaus mokesčius, didesnius už tuos, kuriais apmokestinami panašūs vidaus produktai, arba vidaus mokesčius, kurie suteiktų netiesioginę apsaugą kitiems produktams¹¹. Priešingai, nei numatyta SESV 34 straipsnyje, SESV 110 straipsniu draudžiami ne patys vidaus mokesčiai, o diskriminacinis arba apsauginis jų poveikis, ir tam, kad jie atitiktų šį 110 straipsnį, pakanka panaikinti šį diskriminacinį arba apsauginį poveikį¹².

57. Dar pažymiu, kad nacionalinė priemonė, kuri patenka į SESV 34 straipsnio taikymo sritį, gali būti pateisinama remiantis vienu iš SESV 36 straipsnyje ir Teisingumo Teismo praktikoje išvardytų pagrindų ir dėl to tapti nebedraudžiama. Tačiau tokia pateisinimo galimybė taikant SESV 110 straipsnį nėra numatyta.

58. Iš išdėstytų argumentų matyti, kad SESV 34 ir 110 straipsnių taikymo sritys ir taikymo pasekmės aiškiai skiriasi.

8 — Žr. sprendimus *Brzeziński* (C-313/05, EU:C:2007:33, 22 punktą ir jame nurodyta teismo praktika) ir *Orgacom* (C-254/13, EU:C:2014:2251, 23 punktą).

9 — Šiuo klausimu pažymėtina: pirma, Švedijos ir Norvegijos vyriausybės šiuo klausimu nuomonės neišsakė, antra, V. Visnapuu mano, jog SESV 34 straipsnis taikytinas tik subsidiariai ir, trečia, Suomijos vyriausybė nagrinėja Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo įstatymo suderinamumą su SESV 34 straipsniu tuo atveju, jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad jis yra taikytinas.

10 — Žr. sprendimą *Dassonville* (8/74, EU:C:1974:82, 5 punktą).

11 — Žr. sprendimus *De Danske Bilimportører* (C-383/01, EU:C:2003:352, 36 punktą) ir *Brzeziński* (C-313/05, EU:C:2007:33, 27 punktą).

12 — Žr. generalinio advokato F. G. Jacobs išvadą byloje *De Danske Bilimportører* (C-383/01, EU:C:2003:116, 28 punktą).

59. Tokiomis aplinkybėmis nestebina tai, kad Teisingumo Teismas konstatavo, jog SESV 34 straipsnis neapima kitose specialiose ESV sutarties nuostatose numatytų kliūčių ir kad mokestinio pobūdžio arba muitams lygiavertį poveikį turinčioms kliūtims, numatytoms SESV 28, 30 ir 110 straipsniuose, netaikytinas SESV 34 straipsnyje įtvirtintas draudimas¹³.

60. Taigi SESV 110 straipsnis, kaip ir SESV 28 bei 30 straipsniai, laikytini *lex specialis*, o SESV 34 straipsnis, kurio taikymo sritis labai plati, tam tikra prasme atlieka apsauginio tinklo vaidmenį kaip *lex generalis*¹⁴. Be to, konkrečiai nacionalinei priemonei gali būti taikomas tik vienas SESV straipsnis – 30, 34 arba 110¹⁵.

61. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, iš pradžių reikia išnagrinėti, ar Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo įstatymui taikytinas SESV 110 straipsnis ir, jei atsakymas būtų neigiamas, ar šis įstatymas patenka į SESV 34 straipsnio taikymo sritį¹⁶.

62. Kaip ir Komisija, manau, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas akcizas akivaizdžiai priskirtinas prie mokesčių priemonių. Iš tiesų, primenu, kad tai yra *Suomen valtio* naudai mokamas akcizas už tam tikras gėrimų pakuotes.

63. Be to, pažymiu, kad iš bylos dokumentų matyti, jog šis akcizas taikomas nepaisant gėrimų pakuočių kilmės arba paskirties. Iš tiesų, prisiminkime, kad jis sistemingai taikomas tam tikroms gėrimų pakuotėms remiantis objektyviais kriterijais, t. y. jis taikomas supakuoto produkto litrai ir tuomet, kai pakuotė nepriklauso grąžinimo sistemai.

64. Taigi tokia mokesčių priemonė, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kuri taikoma ne dėl ją nustačiusios valstybės narės sienos kirtimo, o dėl to, kad prekė tuo metu, kai pateikiama rinkai, nepriklauso grąžinimo sistemai, ir kuri taikoma tiek importuotoms prekėms, tiek šioje valstybėje narėje pagamintoms prekėms, manau, patenka į bendrąją vidaus mokesčių sistemą ir todėl turi būti vertinama atsižvelgiant į SESV 110 straipsnį¹⁷.

65. Kadangi pagrindinėje byloje nagrinėjama mokesčių priemonė turi būti vertinama atsižvelgiant į SESV 110 straipsnį, manau, nėra būtina jos vertinti pagal SESV 34 straipsnį.

2. Dėl Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo įstatymo suderinamumo su SESV 110 straipsniu ir Direktyvos 94/62 1 straipsnio 1 dalimi, 7 ir 15 straipsniais

66. Kaip savo rašytinėse pastabose teisingai pažymi Komisija, kyla tam tikras preliminarus klausimas: ar Direktyvos 94/62 1 straipsnio 1 dalimi, 7 ir 15 straipsniais buvo siekiama išsamaus suderinimo ir todėl Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo įstatymo suderinamumas turi būti vertinamas tik pagal šias nuostatas?

67. Šis klausimas yra svarbus, nes pagal nusistovėjusią teismo praktiką Sąjungos lygmeniu išsamiai suderintoje srityje visos nacionalinės priemonės turi būti vertinamos atsižvelgiant į šią suderinimo priemonę, o ne į pirminę teisę¹⁸.

13 — Žr. sprendimus *Lornoy ir kt.* (C-17/91, EU:C:1992:514, 14 punktas) ir *De Danske Bilimportører* (C-383/01, EU:C:2003:352, 32 punktas).

14 — Žr. generalinio advokato F. G. Jacobs išvadą byloje *De Danske Bilimportører* (C-383/01, EU:C:2003:116, 30 punktas).

15 — Ten pat. Šios išvados 32 punkte generalinis advokatas F. G. Jacobs nusprendė, kad dėl skirtingų jų taikymo sričių tik vienas iš šių straipsnių gali būti taikomas konkrečiai priemonei (šiuo klausimu žr. generalinės advokatės E. Sharpston išvadą byloje *Brzeziński*, C-313/05, EU:C:2006:598, 31 ir 32 punktai).

16 — Ten pat (33 punktas).

17 — Šiuo klausimu žr. sprendimus *De Danske Bilimportører* (C-383/01, EU:C:2003:352, 34 punktas) ir *Brzeziński* (C-313/05, EU:C:2007:33, 23 ir 24 punktai) ir Nutartį *Kawala* (C-134/07, EU:C:2007:770, 26 punktas).

18 — Žr. Sprendimą *Radlberger Getränkegesellschaft ir S. Spitz* (C-309/02, EU:C:2004:799, 53 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

68. Kaip ir Komisija, manau, kad pagal Direktyvą 94/62 atlikto suderinimo poveikis gėrimų pakuočių grąžinimo sistemų organizavimo srityje yra ribotas¹⁹.

69. Šiuo klausimu konstatuoju, jog Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad, „priešingai nei pakuočių ženklavimo ir identifikavimo bei esminių pakuočių sudėties ir tinkamumo jas pakartotinai naudoti ar utilizuoti reikalavimų atvejais, kurie reglamentuojami Direktyvos 94/62 8–11 straipsniuose ir jos II priede, nacionalinių sistemų, skirtų pakartotiniam pakuočių naudojimui skatinti, organizavimas nėra visiško suderinimo objektas“²⁰.

70. Iš tiesų, Direktyvos 94/62 7 straipsnio 1 dalyje nustačius, jog valstybės narės privalo imtis būtinų priemonių, kad būtų sukurtos grąžinimo, surinkimo ir naudojimo sistemos, toliau reglamentuojamas šių sistemų organizavimas²¹.

71. Iš šios nuostatos formuluotės matyti, kad valstybės narės turi tam tikrą diskreciją konkrečiai organizuoti minėtas sistemas. Iš tiesų, yra numatyta kaip bendra taisyklė, kad šios sistemos taip pat taikomos importuotiems produktams nenustatant jokių diskriminacinių sąlygų, įskaitant numatytas išsamias taisykles ir galimus mokesčius už naudojimąsi tokiomis sistemomis. Be to, toliau šioje nuostatoje aiškiai daroma nuoroda į ESV sutartį patikslinant, jog grąžinimo sistemos turi būti sukurtos taip, kad, „laikantis Sutarties“, būtų išvengta prekybos kliūčių arba konkurencijos iškraipymų.

72. Be to, Direktyvos 94/62 15 straipsnyje, susijusiame su „ekonominėmis priemonėmis“, valstybėms narėms paliekama didelė diskrecija pasirinkti šias priemones. Iš tiesų, pagal šį 15 straipsnį valstybės narės, laikydamosi Europos Sąjungos politiką aplinkos apsaugos srityje reglamentuojančių principų, be kita ko, principo „teršėjas moka“, ir iš ESV sutarties kylančių pareigų, gali imtis priemonių, tinkamų šios direktyvos tikslams pasiekti.

73. Primintina, kad minėtos direktyvos „tikslas – suderinti pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo nacionalines priemones, kad, pirma, būtų galima užkirsti kelią daryti poveikį valstybių narių ir trečiųjų šalių aplinkai arba mažinti tą poveikį ir taip užtikrinti aukštą aplinkosaugos lygį, o antra, kad būtų galima užtikrinti vidaus rinkos funkcionavimą ir išvengti prekybos kliūčių bei konkurencijos iškraipymo ir apribojimo Bendrijoje“²².

74. Šiuo atveju, kaip per posėdį patikslino Suomijos vyriausybė, pagrindinėje byloje nagrinėjamas akcizas buvo nustatytas remiantis Direktyvos 94/62 15 straipsniu, konkrečiau – taikant principą „teršėjas moka“.

75. Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad atitinkamomis šios direktyvos nuostatomis nebuvo siekiama išsamaus suderinimo, todėl tokia nacionalinė pakuočių valdymo sistema, grindžiama akcizo taikymu, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, turi būti vertinama atsižvelgiant į SESV 110 straipsnio pirmą pastraipą²³.

19 — Šiuo klausimu žr. Komisijos komunikatą „Gėrimų pakuotės, užstato sistemos ir laisvas prekių judėjimas“ (OL C 107, 2009, p. 1).

20 — Žr. sprendimus *Komisija / Vokietija* (C-463/01, EU:C:2004:797, 44 punktas) ir *Radlberger Getränkegesellschaft ir S. Spitz* (C-309/02, EU:C:2004:799, 56 punktas).

21 — Žr. Sprendimą *Komisija / Vokietija* (C-463/01, EU:C:2004:797, 43 punktas).

22 — Žr. Direktyvos 94/62 1 straipsnio 1 dalį.

23 — Pažymėtina, kad jokia aplinkybė pagrindinėje byloje nerodo, jog gėrimų pakuotėms taikomas akcizas – tai konkuruojančios nacionalinės alkoholinių gėrimų pakuočių gamybos protekcionizmas. Todėl pagrindinėje byloje nagrinėjamas akcizas negali būti vertinamas atsižvelgiant į SESV 110 straipsnio antrą pastraipą.

76. Šiuo klausimu konstatuotina, kad SESV 110 straipsnio tikslas – užtikrinti laisvą prekių judėjimą tarp valstybių narių įprastomis konkurencijos sąlygomis, panaikinant bet kokią apsaugą, kuri gali atsirasti dėl to, kad taikomi diskriminacinio pobūdžio vidaus mokesčiai produktams iš kitų valstybių narių²⁴. Taigi ši nuostata turi užtikrinti visišką vidaus mokesčių neutralumą konkurencijos tarp vidaus ir importuotų produktų atžvilgiu²⁵.

77. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką valstybės narės apmokestinimo sistema gali būti laikoma suderinama su SESV 110 straipsniu tik jei nustatoma, jog ji sutvarkyta taip, kad bet kokiomis aplinkybėmis importuoti produktai nebūtų apmokestinami daugiau nei vidaus produktai ir kad bet kuriuo atveju jos poveikis nėra diskriminuojantis²⁶.

78. Teisingumo Teismas taip pat yra pripažinęs, jog SESV 110 straipsnis turi būti aiškinamas plačiai, kad apimtų visas mokesčių priemones, kurios gali turėti tiesioginį arba netiesioginį poveikį vienodam požiūriui į vidaus ir importuotus produktus. Todėl jame nustatytas draudimas turi būti taikomas kiekvienu atveju, kai mokesčių priemonė pasunkina kitų valstybių narių prekių importą vidaus produktų naudai²⁷.

79. Konstatuotina, kad formaliai pagal Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo įstatyme nustatytą apmokestinimo tvarką nėra daroma skirtumo tarp gėrimų pakuočių dėl jų kilmės.

80. Iš tiesų, iš bylos dokumentų matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamu akcizu vidaus ir importuoti produktai apmokestinami taikant tas pačias sąlygas ir tas pačias taisykles. Primintina, kad šioje byloje kiekvienai gėrimo pakuotei, importuotai arba vidaus, yra taikomas vienodo dydžio akcizas ir kad nuo šio akcizo yra atleidžiamos importuotos arba vidaus pakuotės, jei jos priklauso grąžinimo sistemai. Taigi, kaip savo rašytinėse pastabose pabrėžia Suomijos vyriausybė, tiek pagrindinėje byloje nagrinėjamo akcizo mokėjimo sąlygos, tiek atleidimo nuo šio akcizo sąlygos užsienio ir nacionaliniams ūkio subjektams yra vienodos.

81. Pridursiu, kad per posėdį Suomijos vyriausybė pažymėjo, jog grąžinimo sistemai nepriklausančių gėrimų pakuočių surinkimo, vežimo ir perdirbimo sąnaudos yra didelės ir jas, taikant principą „teršėjas moka“, turi padengti ūkio subjektai, nusprendę nedalyvauti grąžinimo sistemoje. Tokiomis aplinkybėmis akcizas buvo nustatytas skatinimo tikslais ir Suomijos vyriausybės nustatytas tokio dydžio, dėl kurio galima gauti didelių pajamų aplinkos apsaugai²⁸.

82. Kaip ir Komisija, manau, kad akcizas, kaip perdirbimą, naudojimą arba pakartotinį naudojimą skatinanti priemonė, atitinka minėtus Direktyvos 94/62 1 straipsnio tikslus, kuriais siekiama sumažinti pakuočių atliekų poveikį aplinkai.

83. Tačiau, net jei tiesioginės diskriminacijos sąlygos nėra tenkinamos, vidaus mokestis gali būti netiesiogiai diskriminuojantis dėl savo padarinių²⁹.

84. V. Visnapuu teigimu, tokiu akcizu, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, yra nustatoma tokia netiesioginė diskriminacija.

24 — Žr. sprendimus *Stadtgemeinde Frohnleiten ir Gemeindebetriebe Frohnleiten* (C-221/06, EU:C:2007:657, 30 punktas ir jame nurodyta teismo praktika) ir *Tatu* (C-402/09, EU:C:2011:219, 34 punktas).

25 — Žr. sprendimus *De Danske Bilimportører* (C-383/01, EU:C:2003:352, 37 punktas) ir *Tatu* (C-402/09, EU:C:2011:219, 35 punktas).

26 — Žr. sprendimus *Brzeziński* (C-313/05, EU:C:2007:33, 40 punktas), *Stadtgemeinde Frohnleiten ir Gemeindebetriebe Frohnleiten* (C-221/06, EU:C:2007:657, 50 punktas) ir *Oil Trading Poland* (C-349/13, EU:C:2015:84, 46 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

27 — Žr. sprendimus *Bergandi* (252/86, EU:C:1988:112, 25 punktas) ir *Stadtgemeinde Frohnleiten ir Gemeindebetriebe Frohnleiten* (C-221/06, EU:C:2007:657, 40 punktas).

28 — Iš Suomijos vyriausybės rašytinių pastabų matyti, kad užstatu grindžiama perdirbimo sistema praktikoje gerai veikia. Pavyzdžiui, 2011 m. perdirbimo rodiklis sudarė apie 97 % pirmą kartą panaudotų gėrimų pakuočių, o pakartotinai panaudotų pakuočių atveju jis sudarė apie 96 %, kalbant apie metalus, 91 % – kalbant apie stiklą ir 96 % – kalbant apie polietileno tereftalato (PET) tipo plastiko gaminius.

29 — Žr. Sprendimą *Tatu* (C-402/09, EU:C:2011:21, 37 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

85. Jo nuomone, pirma, buvo daug kliūčių užsienio ūkio subjektams dalyvauti grąžinimo sistemoje, todėl ginčijamu laikotarpiu EIG buvo neįmanoma prisijungti prie šios sistemos.

86. Tarp šių kliūčių buvo, be kita ko, tai, kad tik vienoje iš esančių sistemų buvo leidžiama dalyvauti užsienio subjektams, arba tai, kad buvo būtina spausdinti ant pakuočių Suomijos *European Article Numbering* (EAN)³⁰ kodą ir dėl to reikėjo kurti specialią pakuotę Suomijos rinkai. Per posėdį V. Visnapuu pabrėžė, kad dalyvavimas grąžinimo sistemoje buvo iš esmės neįmanomas dėl didelių sąnaudų, kurių dėl tokio dalyvavimo susidarydavo importuotojams³¹. Taigi mažam ūkio subjektui arba vidutiniam ūkio subjektui buvo ekonomiškai neįmanoma dalyvauti tokioje sistemoje.

87. Antra, V. Visnapuu mano, kad užsienio ūkio subjektui, kaip antai EIG, buvo praktiškai neįmanoma sukurti savo sistemos atsižvelgiant į reikalavimus, susijusius su minimaliomis kvotomis, geru sistemos veikimu ir šio gero veikimo įrodymu.

88. Taigi, jo nuomone, aplinkybė, kad importuotojui buvo neįmanoma dalyvauti grąžinimo sistemoje arba sukurti tokios sistemos, o nuo šio dalyvavimo priklausė atleidimas nuo akcizo, lėmė tai, kad praktikoje šis akcizas taikomas tik importuotiems produktams, todėl prieštarauja SESV 110 straipsnio pirmajam pastraipai.

89. Šiuo klausimu pažymiu, jog iš bylos dokumentų matyti, kad nagrinėjamu atveju dalyvavimo grąžinimo sistemoje sąlygos buvo vienodai taikomos bet kuriam – užsienio arba nacionaliniam – ūkio subjektui³². Todėl mažas ūkio subjektas arba vidutinis nacionalinis ūkio subjektas, kaip ir importuotojas, toks kaip V. Visnapuu, turėjo įvykdyti dalyvavimo grąžinimo sistemoje sąlygas, todėl, be kita ko, jis patirdavo tokias pat sąnaudas, jei nusprendavo joje dalyvauti³³.

90. Kaip teisingai pažymi Suomijos vyriausybė, darytina išvada, kad užsienio ūkio subjektas ir nacionalinis ūkio subjektas turėjo tas pačias galimybes nacionaliniu lygmeniu dalyvauti grąžinimo sistemoje, kad išvengtų gėrimų pakuotėms taikomo akcizo mokėjimo.

91. Dėl galimybės sukurti savo grąžinimo sistemą turiu pasakyti, kad nesuprantu, kodėl toks užsienio ūkio subjektas, kaip V. Visnapuu, buvo nepalankesnėje padėtyje nei nacionalinis ūkio subjektas, jei pastarajam buvo keliami tokie patys reikalavimai.

92. Manau, išdėstyti argumentai rodo, jog *a priori* negali būti kalbama apie jokią netiesioginę diskriminaciją, kiek tai susiję su dalyvavimo grąžinimo sistemoje sąlygomis arba su tokios sistemos kūrimo sąlygomis.

93. Tas pats konstatuotina dėl Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo įstatymo, susijusio su gėrimų pakuočių grąžinimo sistema, atitikties Direktyvos 94/62 7 straipsniui³⁴.

30 — Brūkšninis kodas, kuris leidžia identifikuoti produktą.

31 — Jo teigimu, mokestis už dalyvavimą Suomijos grąžinimo sistemoje siekė mažiausiai 3 600 eurų už perdirbti tinkamą stiklą ir 6 200 eurų už gėrimų skardines. Prie to reikėtų pridėti mokestį už kodą, naudojamą kiekvienam į sistemą grąžinamam produktui, užstato mokestį ir perdirbimo mokestį, grindžiamą parduotu kiekiu.

32 — Savo rašytinėse pastabose Suomijos vyriausybė pažymėjo, kad *Suomen Palautuspakkaus Oy* (toliau – PALPA) ir jos patronuojamoji bendrovė *Palpa Lasi Oy* – tai pagrindiniai Suomijos grąžinimo sistemų operatoriai ir kad dalyvavimo PALPA grąžinimo sistemoje sąlygos ir tarifai yra viešai skelbiami PALPA svetainėje suomių, anglų ir švedų kalbomis.

33 — Primintina, kad dalyvauti gėrimų pakuočių grąžinimo sistemoje nėra privaloma. Iš tiesų ūkio subjektas gali pasirinkti mokėti akcizą, o ne padengti dalyvavimo sąnaudas.

34 — Primintina, kad pagal šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą nacionalinės grąžinimo sistemos turi, be kita ko, būti taikomos importuotiems produktams nenustatant jokių diskriminacinių sąlygų, tokių kaip detalios taisyklės ar mokesčiai už naudojimąsi jomis, ir tos sistemos kuriamos taip, kad, laikantis Sutarties, būtų išvengta prekybos kliūčių ir konkurencijos iškraipymo.

94. Atsižvelgdamas į visa tai, kas išdėstyta, manau, kad toks nacionalinės teisės aktas, kaip Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo įstatymas, pagal kurį tam tikros gėrimų pakuotės atleidžiamos nuo šio mokesčio, jei joms taikoma grąžinimo sistema, turi būti vertinamas atsižvelgiant į SESV 110 straipsnį. Šis straipsnis ir Direktyvos 94/62 1 straipsnio 1 dalis, 7 ir 15 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad šis teisės aktas jiems neprieštarauja.

95. Kadangi SESV 34 straipsnis buvo pripažintas netaikytinu, nereikia atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus.

C – Dėl penktojo–aštuntojo klausimų

96. Savo penktuoju–aštuntuoju klausimais, kuriuos taip pat reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės siekia sužinoti, ar tokioje situacijoje, kai Suomijos pirkėjas nuotolinės prekybos būdu alkoholinių gėrimų igijo iš pardavėjo, kuris veikia kitoje valstybėje narėje nei Suomijos Respublika ir kuris užtikrina pristatymą Suomijoje, tokia nacionalinė priemonė, kaip nustatyta Alkoholio įstatymo 8 straipsnio pirmoje pastraipoje, pagal kurią alkoholinių gėrimų importas komerciniais tikslais siejamas su specialios licencijos gavimu, turi būti vertinama atsižvelgiant į SESV 34 straipsnį, ar į SESV 37 straipsnį ir ar ši priemonė turi būti laikoma suderinama su kuriuo nors iš šių straipsnių.

97. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad jį pateikęs teismas Teisingumo Teismo konkrečiai klausia dėl Alkoholio įstatymo 8 straipsnio 1 dalies suderinamumo su ESV sutarties trečiosios dalies II antraštinės dalies 3 skyriaus nuostatomis, susijusiomis su kiekybinių apribojimų tarp valstybių narių uždraudimu³⁵.

98. Kaip ir visos į bylą įstojusios vyriausybės, manau, kad tokioje situacijoje, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kai alkoholinių gėrimų importas yra grindžiamas „mažmenine prekyba“ šiais gėrimais, Alkoholio įstatymo 8 straipsnio pirmos pastraipos suderinamumo su atitinkamomis Sąjungos teisės nuostatomis vertinimas turi būti atliekamas taip pat atsižvelgiant į šio įstatymo 13 ir 14 straipsnius, kurie atitinkamai yra susiję su mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais monopolija ir su reikalavimu turėti mažmeninės prekybos tam tikrais alkoholiniais gėrimais licenciją.

99. Šiuo atžvilgiu, man atrodo, naudinga pirma pateikti šių nacionalinių nuostatų, kaip jos pateiktos bylos dokumentuose, apžvalgą.

1. Suomijos mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais monopolija ir reikalavimas turėti mažmeninės prekybos tam tikrais alkoholiniais gėrimais licenciją

100. Suomijos Respublikai įstojus į Sąjungą tapo būtina pertvarkyti jos valstybinę komercinio pobūdžio monopoliją, susijusią su alkoholiniais gėrimais, kad būtų įgyvendintos Sąjungos teisės normos ir, be kita ko, SESV 37 straipsnis³⁶.

101. Šiuo tikslu Suomijos Respublika sutiko panaikinti išimties importu, eksporto, gamybos ir didmeninės prekybos teises³⁷, 1994 m. gruodžio 8 d. priimdama Alkoholio įstatymą³⁸.

35 — Šiame 3 skyriuje yra SESV 34–37 straipsniai.

36 — Žr. XXV 1995 m. Konkurencijos politikos ataskaitos (COM(96) 126 *final*) 126 punktą.

37 — Ten pat.

38 — Alkoholio įstatymas įsigaliojo 1995 m. sausio 1 d.

102. Iš šio įstatymo 8 straipsnio pirmos pastraipos kartu su 13 straipsniu matyti, kad Suomijos monopolija, kurią turi *Alko*, kurios visos akcijos priklauso *Suomen valtio*, apima tik mažmeninę prekybą alkoholiniais gėrimais.

103. Iš tiesų, primenu, kad pagal Alkoholio įstatymo 13 straipsnio pirmą pastraipą *Alko* „turi mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais monopoliją“³⁹. Pridursiu, jog iš šio įstatymo 36 straipsnio pirmos pastraipos 1 punkto taip pat matyti, kad *Alko* užduotis – valdyti mažmeninę prekybą, kurios monopolija jai yra suteikta minėtu įstatymu.

104. Prisiminkime, jog Alkoholio įstatymo 8 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta, kad „*be specialios licencijos leidžiama importuoti alkoholinius gėrimus, skirtus asmeniniam vartojimui arba naudoti komerciniais ar profesiniais tikslais*“⁴⁰. Taigi *Alko* neturi jokios išimtinės importo teisės.

105. Tačiau tam tikrose ypatingose situacijose, kurių vienas iš pavyzdžių, manau, yra pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija, reikalaujama gauti specialią licenciją tam, kad būtų galima vykdyti alkoholinių gėrimų importą.

106. Iš tiesų, primenu, jog pagal Alkoholio įstatymo 8 straipsnio pirmos pastraipos paskutinį sakinį „asmuo, alkoholinius gėrimus *naudojantis komerciniais arba profesiniais tikslais, turi turėti* šiame įstatyme numatytą *specialią licenciją vykdyti savo veiklą, kad galėtų importuoti alkoholinius gėrimus*“⁴¹.

107. Todėl jei, kaip pagrindinėje byloje, Estijoje esantis nuotolinę prekybą vykdančias pardavėjas nori importuoti alkoholinius gėrimus, kad juos parduotų Suomijoje esančiam pirkėjui, jis turi turėti „specialią licenciją“, kaip numatyta šioje nuostatoje.

108. Kaip savo rašytinėse pastabose konstatuoja Suomijos vyriausybė, reikalaujamos licencijos rūšis gali priklausyti nuo to, kas daroma su importuotais alkoholiniais gėrimais. Jei importuotojas ketina imtis didmeninės prekybos, jam reikia turėti didmeninės prekybos licenciją. Jei, kaip nagrinėjamuoju atveju, jis nori pardavinėti vartotojams, jam reikės iš kompetentingos nacionalinės institucijos gauti mažmeninės prekybos licenciją.

109. Iš Alkoholio įstatymo 14 straipsnio matyti, kad ši mažmeninės prekybos licencija gali būti gauta prekiauti ne visais alkoholiniais gėrimais, o tik tais, kurie turi mažai alkoholio.

110. Iš tiesų primintina, kad pagal šio įstatymo 14 straipsnio pirmą pastraipą „verstis fermentacijos būdu gautų alkoholinių gėrimų, kurių turinė etilo alkoholio koncentracija yra ne didesnė kaip 4,7 %, mažmenine prekyba <...> bet kuris asmuo, turintis kompetentingos institucijos išduotą mažmeninės prekybos licenciją“.

111. Pridursiu, kad pagal minėto įstatymo 14 straipsnio antrą pastraipą mažmenine prekyba fermentacijos būdu gautais alkoholiniais gėrimais, kurių turinė etilo alkoholio koncentracija yra ne didesnė kaip 13 %, gali verstis ne tik *Alko*, bet ir kitas asmuo, jei jam kompetentinga institucija išdavė licenciją gaminti tokius alkoholinius gėrimus Socialinių reikalų ir sveikatos ministerijos nustatytais sąlygomis⁴².

39 — Išskirta mano.

40 — Ten pat.

41 — Ten pat.

42 — Atsižvelgiant į bylos dokumentus, pažymėtina, kad nuostata dėl mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais, kurių turinė etilo alkoholio koncentracija yra ne didesnė kaip 13 %, nebuvo diskusijos objektas, todėl, manau, ji nesusijusi su pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija.

112. Iš Alkoholio įstatymo 8 straipsnio pirmos pastraipos kartu su 13 ir 14 straipsniais matyti, kad toks nuotolinę prekybą vykdančias pardavėjas, kaip Estijoje gyvenantis V. Visnapuu, kuris nori vykdyti mažmeninę prekybą alkoholiniais gėrimais Suomijoje, turi turėti mažmeninės prekybos licenciją, kad galėtų importuoti ir parduoti Suomijos pirkėjui alkoholinius gėrimus, kurių turinė etilo alkoholio koncentracija yra ne didesnė kaip 4,7 %.

113. Kalbant apie alkoholinius gėrimus, turinčius daugiau alkoholio, pasakytina, kad toks nuotolinę prekybą vykdančias pardavėjas, kaip V. Visnapuu, negalės gauti jokios mažmeninės prekybos licencijos, nes verstis šių gėrimų mažmenine prekyba gali tik *Alko*.

114. Iškart konstatuoju, jog per posėdį V. Visnapuu pažymėjo, kad visų pagrindinėje byloje nagrinėjamų alkoholinių gėrimų turinė etilo alkoholio koncentracija buvo didesnė kaip 4,7 %, todėl jie priklausė ne prie gėrimų, kuriems taikoma Alkoholio įstatymo 14 straipsnio pirma pastraipa, o prie gėrimų, kuriuos apima šio įstatymo 13 straipsnyje numatyta Suomijos mažmeninės prekybos monopolija.

115. Atsižvelgiant būtent į šiuos argumentus, reikia išnagrinėti klausimą, ar Alkoholio įstatymo 8 straipsnio pirma pastraipa, 13 ir 14 straipsniai, kuriais *Alko* suteikiama išimtinė mažmeninės prekybos teisė ir reikalaujama turėti mažmeninės prekybos licenciją tam, kad būtų galima vykdyti tam tikrų mažmeninei prekybai skirtų alkoholinių gėrimų importą, patenka į SESV 37 straipsnio taikymo sritį ar į SESV 34 straipsnio taikymo sritį ir ar atitinkamu atveju šios nuostatos yra suderinamos su kuriuo nors iš šių straipsnių.

2. Dėl SESV 37 straipsnio taikytinumo

116. Ar Alkoholio įstatymo 8 straipsnio pirma pastraipa, 13 ir 14 straipsniai patenka į SESV 37 straipsnio taikymo sritį, ar į SESV 34 straipsnio taikymo sritį?

117. Konstatuotina, kad klausimas dėl SESV 37 straipsnio taikymo srities atribojimo SESV 34 straipsnio atžvilgiu jau buvo nagrinėtas teismo praktikoje, be kita ko, sprendimuose *Franzén*⁴³ ir *Rosengren ir kt.*⁴⁴.

118. Pirmajame sprendime Teisingumo Teismas nustatė vieną atskyrimo kriterijų, nusprendęs, kad „su monopolijos buvimu ir veikimu susijusias normas reikia nagrinėti atsižvelgiant į [SESV] 37 straipsnio nuostatas, kurios specialiai taikomos valstybinei komercinio pobūdžio monopolijai, kai ji naudojami savo išimtinėmis teisėmis“⁴⁵, prieš nusprendamas, kad, „atvirkščiai, kitų nacionalinės teisės aktų nuostatų, nesusijusių su monopolijos veikimu, nors ir darančių jai įtaką, poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į [SESV 34] straipsnį“⁴⁶.

119. Šis atskyrimas buvo grindžiamas ankstesniais teismo sprendimais, kuriuose Teisingumo Teismas jau pradėjo plėtoti SESV 37 straipsnio taikymo srities apibrėžimą. Paminėsiu tik tris sprendimus.

120. Pavyzdžiui, Sprendime *Miritz*⁴⁷ Teisingumo Teismas konstatavo, kad, „kadangi pagal savo struktūrą ir pobūdį kompensacinis mokestis yra susijęs su Vokietijos alkoholinių gėrimų monopolija, atsakymo <...> reikia ieškoti remiantis [SESV] 37 straipsniu, kuris susijęs konkrečiai su valstybinių monopolijų pertvarkymu“⁴⁸.

43 — C-189/95, EU:C:1997:504.

44 — C-170/04, EU:C:2007:313.

45 — Žr. Sprendimą *Franzén* (C-189/95, EU:C:1997:504, 35 punktą ir jame nurodyta teismo praktiką).

46 — Ten pat (36 punktą ir jame nurodyta teismo praktiką).

47 — 91/75, EU:C:1976:23.

48 — 5 punktą.

121. Taip pat Sprendime *Rewe-Zentral*⁴⁹ jis buvo nusprendęs, kad „[SESV] 37 straipsnis yra speciali nuostata, skirta valstybinėms komercinio pobūdžio monopolijoms“⁵⁰, ir kad „ši nuostata neturi reikšmės nacionalinėms nuostatom, kurios nėra susijusios su viešosios monopolijos specialios funkcijos, t. y. jos išimtinės teisės, įgyvendinimu, bet yra bendrai skirtos alkoholinių gėrimų gamybai ir pardavimui, neatsižvelgiant į tai, ar šiems gėrimams taikoma nagrinėjama monopolija“⁵¹.

122. Be to, Teisingumo Teismas Sprendime *Grandes distilleries Peureux*⁵² pažymėjo, kad „[SESV] 37 straipsnyje įtvirtintos normos <...> yra susijusios tik su veikla, neatsiejama nuo nagrinėjamos monopolijos specialios funkcijos įgyvendinimo, ir neturi reikšmės nacionalinėms nuostatom, nesusijusioms su šios specialios funkcijos įgyvendinimu“⁵³.

123. Atsižvelgiant į šias teismo praktikoje padarytas išvadas, buvo išlikusių tam tikrų abejonių dėl tikslų SESV 37 straipsnio taikymo srities ribų. Ar šios nuostatos taikymo sritis turi būti apribota specialia monopolijos funkcija, t. y. jos išimtinė teise? Ar į minėtos nuostatos taikymo sritį patenka nacionalinė norma, kuri *stricto sensu* apima daugiau nei monopolijai priskirtos išimtinės teisės įgyvendinimą ir yra susijusi su šios monopolijos buvimu ir veikimu, nes yra neatsiejama nuo šiai monopolijai priskirtos specialios funkcijos įgyvendinimo?

124. Šių abejonių Sprendimas *Franzén*⁵⁴ visiškai neišsklaidė, nes jame į SESV 37 straipsnio taikymo sritį buvo įtraukta su importu susijusi nacionalinė nuostata, kuri apėmė daugiau nei *stricto sensu* monopolijos išimtinės teisės verstis mažmenine alkoholinių gėrimų prekyba įgyvendinimą⁵⁵.

125. Atsakymą į šį klausimą vėliau pateikė Teisingumo Teismas Sprendime *Rosengren ir kt.*⁵⁶, kuris yra susijęs su Švedijos mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais monopolija.

126. Šiame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė, kad nagrinėjama priemonė, pagal kurią iš esmės draudžiama privatiems asmenims importuoti alkoholinius gėrimus, „kaip tokia nenustato, kaip <...> monopolija turi naudotis savo išimtinė teise verstis mažmenine prekyba [šiais] alkoholiniais gėrimais“⁵⁷. Todėl, Teisingumo Teismo teigimu, „tokia priemonė, kuri nėra susijusi su tuo, kaip monopolija įgyvendina savo specifinę funkciją, negali būti laikoma susijusia su pačiu monopolijos buvimu ar veikimu“⁵⁸.

127. Teisingumo Teismas pridūrė, kad „tokia draudimo priemonė iš tiesų nereglamentuoja monopolijos veikimo, nes ji nėra susijusi su mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais vykdymo <...> taisyklėmis“⁵⁹. Šiuo klausimu jis pažymi, kad, „konkrečiai kalbant, ja nesiekama nei reglamentuoti monopolijos atliekamos prekių atrankos sistemos, nei jos pardavimo tinklo, nei monopolijos platinamų prekių tiekimo rinkai ir reklamos organizavimo“⁶⁰, prieš padarydamas išvadą, kad „šiomis sąlygomis toks draudimas negali būti laikomas su monopolijos buvimu ir veikimu susijusia norma“⁶¹.

49 — 120/78, EU:C:1979:42.

50 — 7 punktas.

51 — Ten pat.

52 — 86/78, EU:C:1979:64.

53 — 35 punktas.

54 — C-189/95, EU:C:1997:504.

55 — Žr. generalinio advokato A. Tizzano išvadą byloje *Rosengren ir kt.* (C-170/04, EU:C:2006:213, 41 punktas) ir generalinio advokato P. Mengozzi išvadą byloje *Rosengren ir kt.* (C-170/04, EU:C:2006:747, 35 punktas).

56 — C-170/04, EU:C:2007:313.

57 — 21 punktas.

58 — 22 punktas.

59 — 24 punktas.

60 — Ten pat.

61 — 26 punktas.

128. Taigi Teisingumo Teismas įtvirtino siaurą SESV 37 straipsnio aiškinimą apribodamas šią taikymo sritį teisės nuostatomis, tiesiogiai susijusiomis su monopolijai priskirta išimtinė teise.

129. Šis Sprendime *Rosengren ir kt.*⁶² priimtas sprendimas prieštaravo generalinių advokatų A. Tizzano ir P. Mengozzi išvada byloje, kurioje buvo priimtas šis sprendimas, ir buvo kritikuojamas doktrinoje⁶³. Vėlesniuose sprendimuose Teisingumo Teismas šį sprendimą patvirtino⁶⁴.

130. Atsižvelgiant į šią naują teismo praktiką, reikia patikrinti, ar Alkoholio įstatymo 8 straipsnio pirma pastraipa, 13 ir 14 straipsniai yra su monopolijos buvimu ir veikimu susijusios normos⁶⁵.

131. Kaip ir visos į bylą įstojusios vyriausybės, manau, kad nėra jokių abejonių, jog Alkoholio įstatymo 13 straipsnyje nustatyta norma, pagal kurią viešajai monopolijai yra suteikiama išimtinė mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais teisė, yra susijusi su pačiu pagrindinėje byloje nagrinėjamos monopolijos buvimu ir aiškiai patenka į SESV 37 straipsnio taikymo sritį.

132. Tačiau kaip turi būti vertinamas Alkoholio įstatymo 8 straipsnio pirmoje pastraipoje ir 14 straipsnyje numatytas reikalavimas turėti licenciją, kad būtų galima importuoti alkoholinius gėrimus, kurių turinė etilo alkoholio koncentracija yra ne didesnė kaip 4,7 %, ir vykdyti jų mažmeninę prekybą?

133. Suomijos ir Norvegijos vyriausybių teigimu, šios nuostatos turi būti vertinamos atsižvelgiant į SESV 34 straipsnį, nes monopolijai pripažįstama išimtinė teisė neapima su minėtomis nuostatomis susijusių alkoholinių gėrimų.

134. Negalima pritarti tokiam argumentavimui. Manau, Alkoholio įstatymo 8 straipsnio pirma pastraipa ir 14 straipsnis taip pat turi būti vertinami atsižvelgiant į SESV 37 straipsnį, nes jie yra susiję su Suomijos monopolijos specialios funkcijos įgyvendinimu.

135. Šiuo klausimu, pirma, konstatuotina, kad specialią funkciją, pavestą pagrindinėje byloje nagrinėjamai monopolijai, sudaro tai, kad šiai monopolijai suteikiama išimtinė teisė ir atitinkamai mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais Suomijoje valdymas, išskyrus alkoholinius gėrimus, kurių turinė etilo alkoholio koncentracija yra ne didesnė kaip 4,7 %, dėl kurių reikalaujama, kad kiekvienas asmuo, norintis importuoti ir verstis šių gėrimų mažmenine prekyba Suomijoje, turėtų Suomijos kompetentingos institucijos išduotą mažmeninės prekybos licenciją.

136. Antra, pažymėtina, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija yra ypatinga ir skiriasi nuo nagrinėtų ankstesnėje teismo praktikoje, be kita ko, nuo nagrinėtos byloje, kurioje buvo priimtas sprendimas *Rosengren ir kt.*⁶⁶. Iš tiesų, skirtingai nei toje byloje nagrinėtos teisės nuostatos, Alkoholio įstatymo 8 straipsnio pirma pastraipa ir 14 straipsniu nedraudžiama nuotolinę prekybą vykdančiam pardavėjui, kaip antai V. Visnapuu, importuoti alkoholinių gėrimų, turinčių ne daugiau nei 4,7 % alkoholio, bet reikalaujama turėti mažmeninės prekybos licenciją tam, kad būtų galima vykdyti šį importą, „jei“ šis nuotolinę prekybą vykdančias pardavėjas nori Suomijoje verstis mažmenine prekyba.

137. Kaip teisingai konstatuoja Švedijos vyriausybė, licencijos reikalaujama ne dėl tos aplinkybės, kad alkoholiniai gėrimai kerta sieną, o dėl to, kad vykdoma šių gėrimų „mažmeninė prekyba“.

62 — C-170/04, EU:C:2007:313.

63 — Žr. E. Bernard „Monopole sur l'alcool et régime d'autorisation d'importation“, *Revue Europe* Nr. 8, 2007 m. rugpjūtis, kom. 207. Autorė, be kita ko, mano, kad „galima tik stebėtis Bendrijos teismo lakoniškumu, kurį jis parodo pateikdamas į užduotą klausimą jo ankstesnės praktikos neatitinkantį ir kitokį atsakymą, nei pateiktas dviejų generalinių advokatų“. Taip pat žr. M. Johansson „Rosengren – The ECJ makes a narrow interpretation of Franzén“, *European Law Reporter* Nr. 7–8, 2007, p. 250.

64 — Žr. sprendimus *Komisija / Švedija* (C-186/05, EU:C:2007:571, 22 ir 23 punktai) ir *ANETT* (C-456/10, EU:C:2012:241, 21–30 punktai).

65 — Šiuo klausimu žr. sprendimus *Rosengren ir kt.* (C-170/04, EU:C:2007:313, 19 punktas) ir *ANETT* (C-456/10, EU:C:2012:241, 24 punktas).

66 — C-170/04, EU:C:2007:313.

138. Be to, pažymėtina, kad, nors Teisingumo Teismas Sprendime *Rosengren ir kt.*⁶⁷ nusprendė, jog byloje, kurioje buvo priimtas tas sprendimas, nagrinėjama nacionalinė priemonė, kuria reglamentuojamas importas, t. y. ankstesnis etapas nei mažmeninė prekyba, nereguliuoja monopolijos išimtinės teisės įgyvendinimo, šioje byloje nagrinėjamos nacionalinės priemonės akivaizdžiai reglamentuoja mažmeninę prekybą, todėl neatsiejamas ryšys su Suomijos monopolija, veikiančia toje pačioje mažmeninėje rinkoje, atrodo nustatytas.

139. Trečia, manau, kad nebūtų jokio pagrindo šiai mažmeninės prekybos licencijai egzistuoti be šios monopolijos buvimo ir veikimo⁶⁸.

140. Iš tiesų, nesant mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais monopolijos, nebūtų jokios prasmės reikalauti turėti tik alkoholinių gėrimų, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija yra ne didesnė kaip 4,7 %, mažmeninės prekybos licenciją.

141. Ir, atvirkščiai, tokiu atveju, kaip nagrinėjamas, kai išimtinė mažmeninės prekybos teisė suteikta valstybinei įmonei, reikalavimu turėti mažmeninės prekybos licenciją siekiama užtikrinti, kad ši monopolija įgyvendintų savo specialią funkciją.

142. Iš tiesų, kas nutiktų, jei nebūtų reikalaujama jokios mažmeninės prekybos licencijos tokioje situacijoje, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje?

143. Kitoje valstybėje narėje įsteigta EIG galėtų nekontroliuojama Suomijos vartotojams visus alkoholinius gėrimus, nesvarbu, koks jų stiprumas, importuoti ir vykdyti jų mažmeninę prekybą. .

144. Tokiomis aplinkybėmis nuotolinę prekybą vykdančis pardavėjas, kaip antai V. Visnapuu, galėtų išvengti monopolijos, nustatytos Alkoholio įstatymu, ir ją pažeisti.

145. Darytina išvada, kad reikalavimas turėti mažmeninės prekybos licenciją leidžia patikrinti, ar importuoti ir mažmeninei prekybai skirti alkoholiniai gėrimai nepatenka į valstybinei monopolijai suteiktos išimtinės teisės taikymo sritį, todėl leidžia užtikrinti patį šios monopolijos išimtinės teisės verstis mažmenine prekyba įgyvendinimą.

146. Tačiau nacionalinė priemonė, susijusi su monopolijos specialios funkcijos įgyvendinimu, turi būti laikoma susijusia su pačiu šios monopolijos buvimu⁶⁹.

147. Taigi, manau, šis reikalavimas turėti licenciją yra ne tik neatsiejamas nuo mažmeninės prekybos monopolijos specialios funkcijos įgyvendinimo, bet ir susijęs su pačiu šios monopolijos specialios teisės įgyvendinimu.

148. Ketvirta, kaip ir Švedijos vyriausybė ir Komisija, pažymiu, kad pagal Alkoholio įstatymą Suomijos vartotojai gali iš kitų valstybių narių pirkti ir importuoti visus alkoholinius gėrimus, jei jie naudojami vežėjo, nepriklausomo nuo pardavėjo, paslaugomis arba patys organizuoja pristatymą į Suomijos teritoriją ir jei nuosavybės teisė į šiuos alkoholinius gėrimus perduodama pirkėjui iki jų importo į Suomiją.

149. Taigi tokioje situacijoje, kai Suomijos vartotojas nusiperka alkoholinių gėrimų nuotoliniu būdu ir kai šių gėrimų nuosavybė ir rizika perduodama už Suomijos teritorijos ribų, iš tokio nuotolinę prekybą vykdančio pardavėjo, kaip V. Visnapuu, negali būti reikalaujama turėti licenciją, nes Suomijoje nebuvo vykdoma jokia mažmeninė prekyba.

67 — Ten pat.

68 — Žr. generalinio advokato P. Mengozzi išvadą byloje *Rosengren ir kt.* (C-170/04, EU:C:2006:747, 60 punktas).

69 — Žr. *a contrario* Sprendimą *ANETT* (C-456/10, EU:C:2012:241, 27 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

150. Nesant mažmeninės prekybos, Suomijos teritorijoje nėra jokio protingo pagrindo mažmeninės prekybos licencijai būti, nes nėra jokios rizikos, kad bus pažeista mažmeninės prekybos monopolija.

151. Tai dar kartą patvirtina, jog mažmeninės prekybos licencija turi būti vertinama kaip susijusi su specialia Suomijos monopolijai pavesta funkcija, t. y. su tuo, kad jai yra paliktas mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais, kurių turinė etilo alkoholio koncentracija yra ne didesnė kaip 4,7 %, valdymas.

152. Atsižvelgdamas į visus išdėstytus argumentus, manau, kad tiek Alkoholio įstatymo 13 straipsnis, tiek šio įstatymo 8 straipsnio pirma pastraipa ir 14 straipsnis turi būti vertinami atsižvelgiant į SESV 37 straipsnį.

3. Dėl suderinamumo su SESV 37 straipsniu

153. Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad „tiek iš [SESV] 37 straipsnio žodžių, tiek iš jo vietos Sutarties sistemoje matyti, jog šiuo straipsniu siekiama užtikrinti pagrindinės taisyklės dėl laisvo prekių judėjimo visoje [vidaus] rinkoje laikymąsi, ypač panaikinant valstybių narių tarpusavio prekybos kiekybinius apribojimus ir [LPP], ir taip išlaikyti įprastas konkurencijos sąlygas tarp valstybių narių įmonių tuo atveju, jei vienoje arba kitoje iš šių valstybių konkrečiam produktui yra taikoma valstybinė komercinio pobūdžio monopolija“⁷⁰.

154. Taip pat pagal nusistovėjusią teismo praktiką „šis straipsnis nereikalauja visiškai panaikinti valstybinių komercinio pobūdžio monopolijų, bet nustato, kad jas reikia pertvarkyti taip, jog būtų užtikrinta, kad valstybių narių subjektai nebus diskriminuojami prekių pirkimo ir pardavimo sąlygų atžvilgiu“⁷¹.

155. Iš tiesų SESV 37 straipsnio „tikslas – suteikti valstybėms narėms galimybę išsaugoti valstybines komercinio pobūdžio monopolijas, kaip visuomenės interesą užtikrinančias priemones, tai suderinant su [vidaus] rinkos įsteigimo ir veikimo reikalavimais. Juo siekiama panaikinti laisvo prekių judėjimo apribojimus, išskyrus tuos, kurių visada atsiranda dėl pačios monopolijos.“⁷²

156. Taigi SESV 37 straipsnis „reikalauja, kad monopolijos organizavimas ir veikimas būtų pertvarkyti taip, jog būtų užtikrinta, kad nė vienas valstybių narių nacionalinis subjektas nebus diskriminuojamas dėl prekių pirkimo ir pardavimo sąlygų, t. y. kad iš kitų valstybių narių tiekiamos prekės nei teisiškai, nei finansiškai neatsidurtų nepalankesnėje padėtyje, palyginti su nacionalinėmis prekėmis, ir kad nebūtų iškreipta konkurencija tarp valstybių narių įmonių“⁷³.

157. Kaip ir Suomijos vyriausybė, nagrinėjamuoju atveju, pirma, primenu, kad Alkoholio įstatymo tikslas, kaip matyti iš jo 1 straipsnio, – išvengti žalingų alkoholinių medžiagų padarinių visuomenei, socialiniam gyvenimui ir sveikatai kontroliuojant alkoholio vartojimą.

158. Kalbant apie mažmeninę prekybą, alkoholio vartojimo reguliavimas, tos pačios vyriausybės teigimu, užtikrinamas sukūrus Suomijos monopoliją, o tam tikriems mažai alkoholio turintiems gėrimams – mažmeninės prekybos licencijų sistemą.

159. Pridursiu, kad, Švedijos vyriausybės teigimu, tyrimai parodė, jog, esant daugiau galimybių gauti alkoholinių gėrimų, padidėja jų bendras vartojimas. Taip pat, tos pačios vyriausybės nuomone, bendras alkoholio vartojimas ir jo aukų skaičius mažėja, jei yra sunku gauti alkoholinių gėrimų.

70 — Žr. Sprendimą *Franzén* (C-189/95, EU:C:1997:504, 37 punktą ir jame nurodyta teismo praktiką).

71 — Ten pat (38 punktą ir jame nurodyta teismo praktiką).

72 — Ten pat (39 punktą).

73 — Ten pat (40 punktą).

160. Šiomis aplinkybėmis nėra ginčijama, kad, siekiant apsaugoti visuomenės sveikatą nuo žalingo alkoholio poveikio, Suomijos mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais monopolija siekiama viešojo intereso tikslo⁷⁴.

161. Antra, pažymiu, kad nei rašytinėse pastabose, nei per posėdį nebuvo teigiama, kad Suomijos monopolija pažeidžiami SESV 37 straipsnyje nustatyti reikalavimai.

162. Šiuo klausimu dar kartą pažymiu, kad iš bylos dokumentų matyti, jog šios mažmeninės prekybos monopolijos organizavimas ir veikimas netrukdo kitose valstybėse narėse įsisteigusiems pardavėjams parduoti alkoholinių gėrimų Suomijos vartotojams, jei patys vartotojai organizuoja vežimą į Suomiją. Be to, tiek nacionaliniai, tiek užsienio ūkio subjektai gali parduoti alkoholinius gėrimus monopolistei, kuri paskui juos perparduoda Suomijos vartotojui.

163. Taigi šioje byloje nėra aplinkybių, rodančių, kad nei vartotojų paklausa alkoholinių gėrimų srityje tenkinama, nei importuojami produktai yra nepalankesnėje padėtyje, palyginti su vidaus produktais.

164. Be to, kaip ir Suomijos vyriausybė, pažymiu, kad iš bylos dokumentų matyti, jog niekas netvirtino, kad mažmeninės prekybos licencijos gavimo sąlygos pagal Alkoholio įstatymą yra diskriminacinės.

165. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad iš šios vyriausybės rašytinių pastabų matyti, jog mažmeninės prekybos licencijos reikalavimas keliamas tiek nacionaliniams ūkio subjektams, kurie nori verstis mažmenine prekyba, tiek užsienio ūkio subjektams, kurie nori importuoti alkoholinius gėrimus, kurių turinė etilo alkoholio koncentracija yra ne didesnė kaip 4,7 %, ir vykdyti jų mažmeninę prekybą, yra vienodai taikomas Suomijoje ir kitose valstybėse narėse pagamintiems produktams.

166. Taigi nacionalinės taisyklės, susijusios su mažmeninės prekybos licencija, turi tą patį teisinį ir faktinį poveikį tiek vidaus produktų, tiek iš kitų valstybių narių importuotų produktų pardavimui ir be diskriminacijos taikomos nacionaliniams ir užsienio ūkio subjektams.

167. Be to, pridursiu, kad jei tokioje situacijoje, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kai alkoholiniai gėrimai importuojami iš kitos valstybės narės nei Suomijos Respublika ir pardavėjo pristatomi Suomijos pirkėjui, nebūtų reikalaujama jokios licencijos, mažmeninės prekybos licencijos sistema galėtų sukelti atvirkštinę diskriminaciją, kadangi licencijos reikalavimas būtų taikomas tik vidaus alkoholiniams gėrimams.

168. Nors visos išdėstytos aplinkybės rodo, kad nei monopolijos teisėtumas, nei mažmeninės prekybos licencijos teisėtumas negali būti *a priori* paneigtas, jos neparodo šios monopolijos konkretaus organizavimo ir veikimo, be kita ko, kalbant apie monopolijos produktų atrankos sistemą, monopolijos pardavimo tinklą arba alkoholinių gėrimų rėmimą. Remdamasis būtent šiais kriterijais Teisingumo Teismas galėjo įvertinti su monopolijos veikimu susijusių taisyklių atitiktį SESV 37 straipsniui⁷⁵.

169. Taigi nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į visą savo turimą informaciją, turės nustatyti, ar Suomijos mažmeninės prekybos monopolijos organizavimas ir veikimas yra diskriminacinis arba nepalankus importuotiems produktams.

74 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Franzén* (C-189/95, EU:C:1997:504, 41 punktą).

75 — Žr. Sprendimą *Franzén* (C-189/95, EU:C:1997:504, 43–66 punktai).

170. Galiausiai pridursiu, kad Suomijos vyriausybė mano, jog visuomenės apsaugos tikslo negalima pasiekti mažiau įpareigojančiomis priemonėmis, nei mažmeninei prekybai Suomijoje taikomas reikalavimas turėti mažmeninės prekybos licenciją arba nustatyti išimtinę Suomijos monopolijos teisę. Iš tiesų, šios vyriausybės teigimu, jei užsienio pardavėjas galėtų pats pardavinėti Suomijos pirkėjui, atsirastų naujas alkoholinių gėrimų paskirstymo kanalas, kuris konkuruotų su monopolija ir licencijuotu pardavimu ir jam nebūtų taikoma jokia kompetentingų nacionalinių institucijų kontrolė.

171. Šiuo klausimu Suomijos vyriausybė, be kita ko, pažymi, kad licencijos sistema yra būtina siekiant kontroliuoti, ar pardavimo licenciją gavusios įmonės laikosi su alkoholinių gėrimų pardavimu susijusių nuostatų⁷⁶.

172. Taip pat primintina, jog iš bylos dokumentų matyti, kad vartotojai gali, laikydamosi tam tikrų sąlygų, užsakyti ir importuoti užsienio pardavėjo alkoholinius gėrimus. Taigi Alkoholio įstatymu nedraudžiamas privatus importas.

173. Atsižvelgdamas į išdėstytas aplinkybes, manau, kad Alkoholio įstatymo 8 straipsnio pirma pastraipa, 13 ir 14 straipsniai turi būti vertinami kaip būtini ir proporcingi visuomenės sveikatos apsaugos tikslui pasiekti.

174. Atsižvelgdamas į visus šiuos argumentus, manau, jog SESV 37 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jam neprieštarauja toks nacionalinės teisės aktas, kaip Alkoholio įstatymas, jei monopolijos organizavimas ir veikimas yra sutvarkyti taip, kad nebūtų jokios valstybių narių subjektų diskriminacijos prekių pirkimo ir pardavimo sąlygų atžvilgiu ir kad iš kitų valstybių narių kilusios prekės teisiškai arba faktiškai neatsidurtų nepalankesnėje padėtyje, palyginti su nacionalinėmis prekėmis, – tai patikrinti turi nacionalinis teismas.

175. Kadangi buvo pripažinta, kad SESV 34 straipsnis yra netaikytinas, nereikia atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo septintąjį ir aštuntąjį klausimus.

IV – Išvada

176. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui *Helsingin hovioikeus* atsakyti taip:

1. Tokie nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos tam tikros gėrimų pakuotės atleidžiamos nuo akcizo, jei joms taikoma grąžinimo sistema, turi būti vertinami atsižvelgiant į SESV 110 straipsnį.

SESV 110 straipsnis ir 1994 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų 1 straipsnio 1 dalis, 7 ir 15 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jie neprieštarauja tokiems teisės aktams.

2. Tokie nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos nustatoma mažmeninės prekybos monopolija ir reikalaujama turėti mažmeninės prekybos licenciją tam, kad būtų galima importuoti mažmeninei prekybai skirtus alkoholinius gėrimus, turi būti vertinami atsižvelgiant į SESV 37 straipsnį.

76 — Savo rašytinėse pastabose ši vyriausybė patikslina, kad alkoholiniams gėrimams, kurių turinė etilo alkoholio koncentracija yra ne didesnė kaip 4,7 %, yra taikomas specialus reglamentavimas. Pavyzdžiui, jais gali būti prekiaujama tik nuo 7 iki 21 val. Taip pat yra draudžiamas šių gėrimų pardavimas jaunesniems nei 18 metų ir neblaiviems asmenims.

SESV 37 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad toks nacionalinės teisės aktas, kaip Alkoholio įstatymas, jam neprieštarauja, jei monopolijos organizavimas ir veikimas yra sutvarkyti taip, kad nebūtų jokios valstybių narių subjektų diskriminacijos prekių pirkimo ir pardavimo sąlygų atžvilgiu ir kad iš kitų valstybių narių kilusios prekės teisiškai arba faktiškai neatsidurtų nepalankesnėje padėtyje, palyginti su vidaus prekėmis, – tai patikrinti turi nacionalinis teismas.